

Štefana Beňačku si pamätám ako zásadového človeka, ktorý keď raz vyhlásil, že s okupáciou nesúhlasí, tak to už nikdy nekorigoval. Ďalej som mu vďačný, že mi poskytol svoju aparatúru, ktorou sa dali merať $R(T)$ závislosti aj pod 4.2 K a my sme takto mohli potvrdiť supravodivosť multivrstvy W/Si.

A s multivrstvami súvisí aj moja ďalšia spomienka: keď som sa vrátil zo 4-ročného pobytu v SUJV Dubna, Štefan, ako šéf oddelenia, mi dal zvláštnu úlohu. Povedal mi „Kým sa po návrate rozkukáš, potreboval by som od teba takú holistickú rešerš - čo moderného by sa dalo na ústave robiť. Máme tu technológiu tenkých vrstiev, vieme ich vytvarovať na mikrometrové objekty, máme tu nízke teploty do 1.5 K a vysoké magnetické polia.“ Dal mi na to čas vyše mesiaca. A na seminári vysvitlo, že najschodnejšou cestou sú kovové multivrstvy. Na základe tejto štúdie Ivo Vávra s Janom Dérerom postavili svoju slávnú “gramofónovú naprašovačku”, na ktorej pripravili rôzne kombinácie tenkovrstvových materiálov. S našimi výsledkami sme sa zúčastnili celej série európskych konferencií Metallic Multilayers. Vzorky nám vyniesli niekoľko pobytov v zahraničí (AT, BE, IT, SE) kde sme ich na záver “dobrovoľne” nechávali pre tamojších doktorandov, pretože naša aparatúra bola unikátna. A jej stavbu nepriamo inicioval Štefan.

Chcem tým len dokladovať, že Štefan Beňačka bol muž s víziou, ktorý si uvedomoval, že SAV ako pracovisko základného výskumu si permanentne musí vyhľadávať nové a nové “surfovacé vlny”, aby nestagnovalo. A ako starší kolega (podobne ako Dr. Takács) bol pre nás mladých chodiacou encyklopédiou v oblasti supravodivosti.

A na záver niečo zábavného. Štefan bol dlhé roky intenzívnym fajčiarom. Keď ho však lekár niekedy v 80-tych rokoch vystrašil, prestal fajčiť zo dňa na deň. A zábavné bolo, že sa stal zarytým odporcom fajčenia. Tiež zo dňa na deň. Stál som s ním po robote na zastávke na Patrónke a bol som svedkom, ako išiel dohovárať mladému fajčiarovi blízko nás, že ten dym smrdí a obťažuje nás a že aj jemu samotnému to ničí zdravie. Pripomínalo mi to ostrý fázový prechod zo supravodivého do rezistívneho stavu.

Peter Lobotka